

70 בָּאֵר הַבּוֹלֵה

ספר חומש ספר, ¹⁷יביום שלש בו ספר-תורה נוהגים שלא לחלצם (זו) עד שיתוויו ספר-תורה (גח) ויציחורו (כז) בתיבל: הגה והינו במקום שמכניסין התורה לאחר ויבא לציון גואל, אבל לפי מנהג מדינות אלו שמכניסים התורה מיד לאחר הקריאה, אין לחלצם רק כמו בשאר ימים (דברי עצמו). יביום ראש-החדש חולצנים אותם קדם תפילת (כז) [וכן] (נט) מוסף. הגה (ס) והוא הדין בכל המועד. ודקא במקום שאומרים במוסף (כז) (סא) קדשת 'קתר'; מיהו נוהגים לסלקם קדם מוסף (סב) בכל מקום (בי):

א מִנְחָה לֵיחַ אִם אֵין לוֹ אֵלָא תַפְלָה אַחַת, * מְנִיחַ אוֹתָהּ שֵׁשׁ לוֹ וּמְבָרֵךְ עֲלֶיהָ, שֶׁכָּל אַחַת מִנְחָה בְּפָנֶי עֲצֻמָּה.

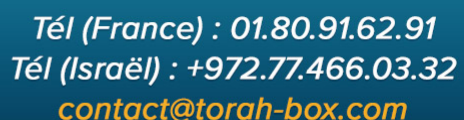
פֶּאָר הַיֵּטֵב

[illegible]

מִשְׁנֵה בְּרוּרָה

להיות קרם החיוך וכנ"ל בסעיף ח. דוד, דמשמע מדובר האחרונים ודוקא א
המר מצטמו, שנתרפה הקשר ממילא, אבל אם התירו בידים וסוד ותקנו, לדעת
הנפ"א לעיל דהיוז, אין צריך לחזר ולברך בזה בכל גווי. ונסתפקתי אם פסח
התפלין כדי לרקח הפרשיות ונמצא כשרים, והניחן בתבואה ותפוחין בידיו, דאפשר
דצריך לחזר ולברך בשמנין? לכלי עלקא, אף דבנה דעתו בשעת חליצתן לחזר
לחיותן כשעצאן כשרים, משום דקאמצע תחבשל מנהו בשם תפלין, כדי פשיטין
ובתים; ואינו דומה להקשר אור נפסח, ותפסלו בלי רצועות במ"סן שם תפלין
עליהו, מה שאין מן בזה. וכעין זה יש להסתפק לענין ציצית, דזה פשוט אם
מצא בטליתו כשהוא לבוש שאחת מציציותיו פסולין מן הדיו ותקנו, צריך לחזר
ולברך בשלוש, דכמי קמש להא דנפסח הקשר אחר גמר קיום המעוה, וכן
מצאתי בדרך החיים; אם אף מן הדיו הם כשרים אלא שרועה לפשט השלית כדי
להשיל בו ציצית אחרים מהדירים ולחזר וללבוש מיד, ובאורו נראה דזה נקרא
חלצו מדעתו להשילם לתקוירו ואין צריך לברך שנית, וכלעיל ביטמן ח סוף
יד הבש"ה. ואף יש לדחות, דשם נשאר השלית עם הציצית בשלמתו ולא תחבשל
מנה מצותו, מה שאין מן בזה דנתבשל בימים מן תבגד מצות ציצית, אפשר
דצריך לחזר ולברך שנית לכלי עלקא; ואינו דומה למה דמבאר בארצות החיים
לעיל בסיומן ח, דאם נפסקו הציציות אחר התבכה קדם חליבושה ומשיל בו ציצית
אחרים דאין צריך לחזר ולברך, דשם היה לה קדם קיום המעוה, וכתבתי בס"ו
סעיף קטן יב, דמשם למד את דינו, מה שאין מן בזה, דצריך עיון בזה (70);
* מבי"ח אותה שיש לו כור, אפלו אם היא רק של ראש לכד"י, ולא חש
למה שאמר בלזמן שבין עיצין יהיו שמים; וגם אפלו בעת קריאת
שמע ותפלה גמר לו ללבש אחת ולא חש למה שאומר אחריו בבעצמו
לקריאת שמע וקשרתם וגו' והוא אינו מקיים, דכל זה דוקא אם יש לו שכיכול
להניחם, מה שאין מן בזה. ואם הוא מקצת שכיבאור לו קדם שיעברו חסון
קריאת שמע: אם הוא אף שדרכו ללבש תפלין רק בזמן הקריאת שמע
ותפלה והוא רוצה עתה ללבשם ולהתפלל בהם, כוונתו יש לו להמתין עד
שכיבאו לו השנים, ולא יקרא קריאת שמע ותפלה בתפלה אחת, כיון שצדיו
לא עבר חסון קריאת שמע: אבל אם דרכו ללבש תפלין אפלו שלא בזמן

(עג) מגן־אברהם בשם הפנינות: (עד) מגן־אברהם לקמן בסימן תכג וכדפשוטי ולא פליגי: (עה) מגן־אברהם ושו"י לקמן בסימן לא ושאר אחרונים: (עו) באר היטב: (עז) פשוט: (עח) פשוט:

הַלְבוֹת תְּפִילִין סִימָן כה כו

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה מהדק ומברך]

לְכַאוֹרָה נִרְאָה וְנֶחֱמָה מְדַעְתִּי עַל־מִנְתִּי לְהַסְתִּירָו וְאֵין צָרִיךְ לְבַרֵּךְ שְׁנֵית וכו', וְצָרִיךְ עֵינִן בְּכָל זֶה⁽⁷⁵⁾.

ולכתחילה אין להפסיק ביניהם הרבה.
(75) ולקמן (סי' תכג ס"ק י') הביא שיש נוהגים לחלוץ או רק את הרצועות הכרוכות על האצבע.

(76) ובטעם הדבר כתב, מפני שהוא כעין הברכה שהיו בני מערבא מברכים בשעת חליצת התפילין 'אשר קדשנו במצוותיו וציונו לשמור חוקיו', כמבואר לקמן (סי' כט ס"ק א').

[משנ"ב ס"ק סא]

לְכֵן אֵין נִכּוֹן לְהִיּוֹת אֶד בְּתֵר שֶׁל תְּפִילִין עֲלֵינוּ⁽⁷⁷⁾.

(77) טעם נוסף כתב לקמן (סי' תכג ס"ק י'), שכמו שביום טוב אין מניחים תפילין משום שיום טוב עצמו הוא אות ואין להוסיף עליו אות של תפילין, כך יש לנהוג גם בראש חודש על כל פנים בזמן תפילת מוסף שבה מזכירים את מוספי היום והרי זה כעין אות.

ולפי הטעם שכתב כאן שאין לענות קדושת 'כתר' בשתפילין עליו, מי שעדיין לא התפלל שחרית ושומע קדושה של מוסף במקום שאומרים 'כתר', כתב הא"א (בוטשאטש, סי"ג) שערף לחולצן לפני שיענה, אך בדעבר גם אם לא חלצן יענה קדושה.

[משנ"ב ס"ק סב]

דִּקְוָהּ שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵץ בְּמוֹסֵף אֵין עָלָיו תְּלָהָה⁽⁷⁸⁾.

(78) ואם הציבור מתפלל מוסף, והוא כיון שאין לו אפשרות אחרת להתפלל בציבור מתפלל עמהם שחרית, כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' לא) שיכול להתפלל עם תפילין, וכן להיפך אם הציבור מתפללים שחרית עם תפילין יכול להתפלל עמהם מוסף בלי תפילין, והוסיף שטוב וראוי שיפרסם שעושה כן כיון שלא היתה לו אפשרות אחרת להתפלל בציבור, ואם ירצה רשאי להתפלל מוסף עם תפילין, שהרי במקום שאין אומרים כתר מותר להניח גם במוסף.

סימן כו

דין מי שאין לו אלא תפלה אחת

[ביה"ל ד"ה מניח]

אָפֵלוּ אִם הָיָא נֶחֱמָה שֶׁל רֹאשׁ לְבָדִי⁽¹⁾.

(1) ומי שיש לו תפילין של יד הכתובות כשיטת ר"ת ושל ראש כשיטת רש"י, כתב במשנ"ב לקמן (סי' לד ס"ק ה) בשם השבות יעקב שאינו יוצא בהן ידי חובה, אבל בשעת הדחק מותר להניחן כך, ולא יברך אלא על השל יד שנכתבו כשיטת רש"י. ואם רק השל ראש נכתבו כשיטת רש"י, יניחן תחילה, וכשחולץ יקדים לחלוץ את של יד.

(70) בביאור הצד שיתחייב בברכה, כתב הגרש"י אויערבך (שיח הלכה הע' ז), שבהסרת הציציות מן הבגד נפקע חיוב הציציות מן הבגד, ואין חל חיוב זה אלא לאחר זמן בשעת לבישתו, או שכיין שהבגד והציציות חשובים דבר אחד, כשהוסרו הציציות מן הבגד שוב נחשב כבגד אחר. אמנם, כל זה אינו שייך במי שמחליף מזוזה במזוזה, שמסתבר שהרי הוא כמי שמחליף שופר בשופר שפסק בשו"ת בנין עולם (סי' לא, הובא במשנ"ב לקמן סי' תקפה ס"ק ד) שלא יברך, לפי שאין הברכה אלא על התקיעה, וכן הדין במי שמחליף תפילין בתפילין או ששם מעקה חדש בגגו.

[משנ"ב ס"ק נח]

עַל־כֵּל־פְּנִים יִתְּרֵהוּ שְׁלֹא יִחְלֹץ הַשְּׁלִירָאשׁ בְּכַנִּי הַסִּפְרִיתֹרָה⁽⁷¹⁾, כְּרִי שְׁלֹא יִגְלֶה רֹאשׁוֹ בְּכַנִּיָּהּ, אֶלָּא יִסְתַּלַּק לְצַדִּיק⁽⁷²⁾.

(71) ואם הספר תורה מונח בתוך תיק סגור כמקובל בספרי התורה של בני עדות המזרח, כתב העד יוסף חי (פר' חיי שרה אות ב) שמותר לחלוץ את התפילין בפניו.

(72) וכעין זה כתב לקמן (סי' לח ס"ק לו) לענין איסור חליצת התפילין בפני רבו, שאם מטה עצמו קצת לצד אחר וזהיר מלגלות ראשו בפניו, נראה שיש להתיר לחלוץ התפילין בפניו.

[משנ"ב ס"ק נט]

וּבְמִקְוֵמוֹתֵינוּ שֶׁמִּכְנִיסִים מִתְּךָ אַחֵר הַקְּרִיָּאָה, יִחְלַצְמָה⁽⁷³⁾ אַחֵר הַקְּדִישׁ שֶׁקֵּדֶם תְּפִלָּת מוֹסֵף⁽⁷⁴⁾. וּבְאֵלֶיהֶוּ נָקָא קָתַב, דְּבְרָאשִׁיחְדִּישׁ יִחְלֹץ אַחֵר קְדִישׁ וְכֵן לְצִיּוֹנ⁽⁷⁵⁾, קֵדָם שְׁאוּמֵר "יְהִי נְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ וְכוּ' שְׁנִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ"⁽⁷⁶⁾.

(73) ובכל פעם כשחולץ התפילין, כתב לקמן (סי' כח ס"ק ח) שנכון להיזהר שלא לחלוץ את השל יד עד שיניח את השל ראש בתוך התיק, בכדי שלא ישכח ויכניס את השל יד תחילה ואחר כך את השל ראש, וכשיבא להניח יפגע בשל ראש תחילה. וגם בראש חודש שממחרים לחלוץ התפילין כדי להתפלל מוסף עם הציבור, היה הגרי"ח זוננפלד (שביבי אש' הל' תפילין) נוהר להניח את השל ראש בתוך התיק, כדי שלא ישכח לאחר מכן ויניח את השל יד בתוך התיק קודם השל ראש.

(74) ומה שנהגו למהר בחליצת התפילין אחרי הקדוש, ביאר בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' מט) שהוא כדי שלא יהיה הפסק בין הקדוש לתפילת מוסף, ואף שהקדוש מוסב על 'אשרי' וזבא לציון' שלפניו, מ"מ הוא לצורך התפילה, ויותר מכך משום שצריך לסמוך את הקדושה בסדרא שאומרים 'זבא לציון' לתפילת מוסף.

הלכות תפילין סימן בו בו

ביאורים ומוספים

(1) ומי שהניח תפילין על יד ימין ולפני שהניח תפילין של ראש נזכר שטעה, כתב הכף החיים (ס"ק א) שאינו חוזר ומברך בין שעדיין לא נגמר את מצות ההנחה, אמנם אם כבר הניח תפילין של ראש צריך לחזור ולברך.

[משנ"ב ס"ק ד]

בגובה הכשר שבעצם⁽²⁾.

(2) והנוגע בזרועו כשקושר את התפילין, כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' לט) שכיון שהגיעה היא בגלל המצוה, אין צורך ליטול ידיו קודם התפילה כמו הנוגע במקומות המכוסים, ומ"מ המחמיר תבוא עליו ברכה. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' קיד אות ב) הביא סייע למנהג זקני ירושלים שלא ליטול ידיהם לאחר הנחת תפילין, שכן כתב האות חיים ושלום (אות יד) [ללמוד זכות על הנוגעים בשיער בשעת הנחת תפילין של ראש ואינם נוטלים ידיהם אחר כך, שכיון שעושים כן לצורך מצוה אין זה נחשב נגיעה במקומות המכוסים], וכן דעת הגרי"ש אלישיב (נשא יוסף או"ח ח"ב סי' ד) שהנוגע במקום הנחת התפילין בשעת הנחתו או חליצתו, אינו צריך נטילת ידים. והבן איש חי (שנה א פר' תולדות אות יז) כתב שהנוגע ביד במקום הנחת תפילין אפילו שלא בעת ההנחה אינו צריך ליטול ידיו. מאידך, בדינים והנהגות מהחזו"א (פ"ג אות י) כתב שהחזו"א היה נזהר מלנוגע בזרוע בשעת הנחת התפילין. והביא הבית ברוך (כלל ב ס"ק ג) שמ"מ היה החזו"א נוטל ידיו לאחר שהניח תפילין מחשש נגיעה במקומות המכוסים.

[משנ"ב שם]

ועל כל פנים למשה במקום הקבוצת פסול לבלי עלמא⁽³⁾.

(3) ומטעם זה הזהיר בספרו שמירת הלשון (ח"א) שער התורה פ"ז בהגה"ה) שלא להתעצל לפשוט את השרוול מידו, כי השרוול דוחק את התפילין למטה מן הקיבורת, ואפילו יהיו התפילין בשעת ההנחה במקומן, מיד נדחקת למטה, ובשעת קריאת שמע ותפילה שוב לא יהיו במקומן, ובפרט כשהתפילין גדולות.

[ביה"ל ד"ה בראש]

לשם הוא קנגד הלב, דקתיב "ישקתם את דברי אלה על לבבכם"⁽⁴⁾.

(4) ולענין מי שליבו נמצא בצד ימין, כתב בשו"ת דובב מישרים (ח"ב סי' מו) שיניח גם הוא ביד שמאל, שהרי איטר מניח בימין של כל אדם אף שליבו בשמאל, ומוכח מכך שאין צורך להניח את התפילין כנגד הלב ממש, ועוד, שיש להניח כפי שמניחים רוב העולם, ומה שאיטר מניח בשמאל שלו, הוא משום שכתוב 'ידכה' ומשמע בלשון זה שהולכים אחר יד כהה שלו, אבל לגבי הנחה כנגד הלב כתוב 'על לבבכם' בלשון רבים ומשמע שהולכים אחר מקום הלב של רוב העולם. וכן כתב בשו"ת ארץ צבי (ח"א סי' קטו).

[משנ"ב ס"ק א]

ש"ש לו מכה בראשו או בפרועו⁽⁵⁾ וכו', יש אומרים דיותר טוב ש"ש על ראש לבד דקדשתו תמורה⁽⁶⁾.

(2) ובגדר 'מכה' בזרועו הפוטרת אותו מלהניח עליה תפילין, ראה מה שכתב לקמן סי' כו ס"ק כט בפרטי הדין בזה.

(3) ובטעם הדבר שקדושת תפילין של ראש המורה משל יד, כתב השו"ע לקמן (סי' מב ס"א) שרובו של שם שדיי נמצא בשל ראש, וביאר המשגיב שם (ס"ק ד) שבשל ראש נמצאות האותיות ש"ן ודל"ת ואילו בשל יד יש רק קשור של י"ד.

[משנ"ב שם]

בקה דברים אומרים? כשיהיה יכול אחר כך להניח בדרך התפילה השנייה⁽⁴⁾.

(4) ואם על ידי שימתין לא יעבור זמן קריאת שמע, כתב בביה"ל (ד"ה מניח), שאם יש לו רק תפילה אחת, צריך להמתין עד שיביאו לו האחרת.

[ביה"ל ד"ה ויש לו]

נ"א ודי אוקה ש"הניח⁽⁵⁾.

(5) ובאופן שהניח את של ראש ועדיין לא הניח את של יד, או שנשמת השל יד ממקומו, הביא במשגיב לעיל (סי' כה ס"ק כב) מוחלוקת אחרונים בזה, וביאר בביה"ל שם (ס"ז ד"ה פגע) שנחלקו אם צריך להסיר את השל ראש ולהניח תחילה את השל יד כדי לקיים את המצוה כתיקונה להניח את השל יד תחילה, או שישאיר את השל ראש ויניח גם את של יד, כיון שבכל רגע שהתפילין עליו הוא מקיים מצוה. והכריע בביה"ל שלא יוריד וימחר להניח את של יד.

[משנ"ב ס"ק ג]

אכל לכתחלה אפלו הניח שלי יד ולא ברוך, יכרך עליו קדם הנחת של ראש⁽⁶⁾.

(6) וכן בסח אחר הנחת תפילין של יד, שכתב הרמ"א לעיל (סי' כה ס"ט) שצריך לחזור ולברך על של ראש הן ברכת 'להניח' והן ברכת 'על מצות תפילין', כתב המשגיב שם (ס"ק לב), שנכון שימשמש בתפילין של יד כדי שתחזור ברכת 'להניח' אף על התפילין של יד, קודם שיברך 'על מצות' על תפילין של ראש. אמנם, בביה"ל שם (ד"ה ולדין) כתב בשם הרעק"א, שבסח יש לברך תחילה 'על מצות' על תפילין של ראש, ורק לאחר מכן יש לברך ברכת 'להניח' על התפילין של יד.

סימן כז

מקום הנחתו ואפן הנחתו

[משנ"ב ס"ק א]

ואם הניחו בקטין, אף בדיעבד לא נפא⁽¹⁾.

יום ה' א' תמוז תשע"ה - (ב' ג' תמוז חזרה ישישי שב"ק)

לר באר הגולה

ב שם מיד סברא
בתרא דרב סברא
ג הרא"ש ד רש"י
והרמב"ם
בפרק ד מנהלות
תפלין

א מנחות לו לו
ב פס"ק ג מנחות לו

הלכות תפלין סימן כו כו

יזהא דדין אם יש לו שתיקה, *יגוש לו (ב) (א) שום אגס שאינו יכול להניח אלא אחת, מניח אותה שכול: ב דאם אינו מניח אלא של ראש לבד, מקבר על צל מצינת תפלין' לבד: הגה (ב) וילדין דגוהגים לבד בבל יום שתי ברכות, מקבר על של ראש לבד שתי ברכות, ואם מניח של יד לבד (ג) מקבר 'להניח' לבד (טו):

כז מקום הנחתן ואפן הנחתן, ובו י"א סעיפים:

א *מקום הנחתן של יד בנרוע (ב) (א) שמאל, (ב) *בבשר התפוח שבצד השמאל (ג) (א) הקובד"ו ובית השחי. יגוש התפלה מעט לצד הגוף בענין שישלכך ורועו למשה יהיו כנגד לבו, ונמצא מקום יחיו הדברים האלה על לבבך: הגה וצריך להניח (ד) *בראש העצם הסמוך (א) (ג) לקובד"ו

באר היטב

(ה) שום אגס. כגון שצריך לצאת לדרך ואינו יכול להתעכב להניח שלייד מניח שלייד ראש לבד, כ"כ הרא"ש ועין מ"א: (ה) שמאל. ואם הניחו בימינו אפלו בדיעבד לא נצא, חוטי השני סימן כח: (ז) הקובד"ו. בלא עלינו גי' (א) (ג) לקובד"ו.

משנה ברורה

א (א) שום אגס. כגון שיש לו מכה בראשו או בנרועו, או (ה) שהוא צריך לצאת לדרך ואין השנא ממנחת עליו עד שתיקה, מניח אותה שכול, ודי מניח צריף לענין הנחת: (ב) יש אומרים דיותר טוב שניח שלייד לבד דקדשתו ומנחתו, (ג) ויש אומרים שניח לעצמה השלייד כדי שלא ישנה הסדר שבמנחתו. (ד) בזה דברים אמורים? כשיהיה יכול אחר כך להניח בדרך התפלה השנייה, אבל אם אחר כך לא יכול להניח התפלה השנייה, נניח השלייד והשלייד ראש קדם להיכנתו מביתו, ומשום אחר דרכו לא התירו לו לבטל ממנחת תפלין: ב (ב) וילדין דגוהגין וכו'. כמו שבארנו בסמ"ק כה במשנה ברורה סעיף קטן לא, עין שם: (ג) מקבר 'להניח'. עין בפרי מגדים שהביא עוד פוסקים הסבירא להו דאף על שלייד לבד נמי מקבר שתי ברכות, ולחלקה הסבירו האחרונים דאינו מקבר על שלייד אלא 'להניח' לבד, (כ) הבלאו הכי הרבה ראשונים סבירא להו דאפלו על שתיקה נמי אינו מקבר אלא אחת, אם (ו) הניח שתיקה ולא ברך, דהדיון הוא דיקבר כל זמן שהיו עליו ענין, אם הקדים ברכת שלייד ראש תחלה ואחר כך שלייד, אינו חוזר ומקבר, אבל לבתחלה אפלו הניח שלייד ולא ברך, יברך עליו קדם הנחת שלייד: (א) שמאל. מדכתיב (ה) 'ידכה' בה"א, פרוש: יד ביה, דהיינו השמאל שהיא תשה וכהה. ועוד דרשו, מדכתיב 'וקשרתם' ויכתבתם, מה כתיבה בימין, שכן דרך בני אדם, אף קשריה בימין, וכיון דקשריה בימין, ממילא הנחה בשמאל, ואם הניחו בימין, אף בדיעבד לא נצא: (אחרונים): (ב) בבשר התפוח. והוא המקום הנקרא קברת בלשון חז"ל, והוא לעובדא כדלפינן לזה בגמרא מקרא: (ג) הקובד"ו. הנקרא עלינו גי' (ד) בראש העצם. אין רצונו לומר ראש העצם ממש, דהתם ענין נמוך בבשר, ועד שיתחיל להיות גבוה (ג) אין מקום תפלין, דאין על זה שם קברת, אלא רצונו לומר בגבה הבשר שבצדו, ולא בא הרמ"א בזה לחדש שום דבר, רק במה שסיים *אבל לא בחצי העצם שסמוך לשחי, ורצה לומר (ג) אף שיש פס שם עדין מקצת בשר תפוח. וגם דעת המחבר הוא פן דדוקא מחצי העצם ולמטה, כדמיון בסעיף ז. ומה שכתב המחבר מתחלה *בבשר התפוח שבצדו, על דרך גס"כ רכנתו מחצי העצם ולמטה, והנ"א בבאורו הסכים לדעת דכל מקום הקברת בשר להניח בו תפלין, וכן משמע בפרישה: ועל כפ"פנים (ד) למטה ממקום הקברת פסול לכלי עלמא, על כן נכון למנע מלהניח תפלין גדולים, כי על פי הרב מצוי בתפלין גדולים שסוף הקציעה מונחת למטה ממקום הקברת, אם לא שיקשרם לבתחלה בחצי העצם, טוב יותר שיקשרם בחצי עצם העליון במקום שנקרא

שער הציון

(ה) הרא"ש הובא ממגן אברהם: (ז) לשונו יעקב: (א) ארצות החיים: (ד) מגן אברהם: (ה) ארצות החיים: (ו) פרי מגדים: (ב) מקרא: (ג) בית יוסף ומגן אברהם ופרי מגדים והגרי"א: (ג) מגן אברהם: (ד) וכן מקדים הארצות החיים, עין שם:

72 פֶּאֶר הַגּוֹלָה

ד' שם ל"ה לפרוש
המנוני יוסף וחסדקת
סדריו ו' חסידים ה' בית
יוסף ו' חסידים
סדרים ו' חסידים
ו' חסידים

שְׁלִיחַ דָּיֵשׁ לְרֹחֵץ מְקוֹם הַנֶּחֱסֵת תַּסְלִיחַ. וּבְבִרְיִי כְּתֵב שֶׁשְׂשִׁיט' שְׁמוֹנֶה עַן צָרִיךְ לְנָגֵב מְקוֹמָם

ש'אין לו יד. עין במשנה בירורה, וזלא סהפרימקדים שרצה לומר לזאת *
 * פסוקו בכל גורו, כי לא ראה להאזי כי לא נדעם בקומו: * **נתיב וכו'**, רוצה
 לומר, נתיב ביד שמאלו וכן משמע למען בא"י גופא, ולא נהירא לה שם
 הפרוש של המפרשים דלאחרים קאי הרבו על החיוב דמיין, רק על השמאל
 קאי, ואפלו הכי פסק שם כתבא קמא ופסוק אפלו בנשאר לו העברת, דאיהו
 מפרש שם "אין לו זרוע" קאי על הקנה, ומה שכתב הרמ"א "תוספות פרק
 הקומץ בתבין דחב"ב" רוצה לומר אפלו בנשאר לו רק העברת, ולפי מה דמסיק
 התוספות בדבור המתחיל עברת דזרוע נקרא ממקום הקובצין והלאה, ולהקטין
 אברתם לא היה לו קאי ולכך הקשה לו מאד דבריו: * **בלא ברכה**, ומזהבית
 נ"ע ואלהיה רבה והנ"ל משמע דצריך לברך גם כן, אחרי דיש לו קבחה, וזרוע
 החיים גם כן מסכים בעקר הדיון לחיוב כמותם אך מכל מקום לענין ברכה
 מצד הלשון, ואפלו לא נשאר לו רק מחצית שפיון השקבר"א בכות"ששתי
 ודמעתה, פשוט דכחל למקד בנה על שישתה הנ"ל אך לשלש ערין מקצת מה
 העברת כשר לתפילין, ולא זכור, ויותר טוב שברוך שנים על השלילא"ש והינו
 לפי מנהגנו בהרמ"א הנ"ל בסימן כה, ולהבית"יוסף שם, אחת ריבון להוציא
 בנה גם השל"י, ואפלו בנשאר לו העברת וכמו שהסכים בשערי תשובה:
 * **המנהג הנכון שיהא הי"ד של קשר וכו'**, עין בבית"יוסף בשם מהר"י
 בן חביב דמשמע מדבריו דרק עשית הקשר והי"ד אשר בו צריך שיהיה דוקא
 למטה מהתפלה לצד הלב, אבל ביטת הרצועה חוץ כפל הקשר כבוד למעלה
 מהתפלה, והוא הנכון, עין שם; אבל בדרכי"משה משמע שיותר טוב בהמנהג
 שנהגין שגם תחיבת הרצועה בחוץ הקשר והכפל והנה לימינו שהיה לצד
 הלב, וכן משמע בבב"א שגם הקשירה גופא צריך שתהיה נגד הלב, וכן משמע
 לשון הרא"ש להקטין בו היטב בסוף אות יב כמה שכתב "ומהירחיק הקשר מן
 מערכת" וכו' ונעץ במעצמי יס"טוב אות כ שכתב: ואליה יכיר פה"ש וכו' וכל
 זה דמק, עד כאן לשונו: ואלגנתי דעתי אין זה דמק כלל וכן היה הענין לפי
 מה שכתב בגמ' דמשמע שם דאין להרחיב הרבה את כפל קשר התפלה, רק
 כדי שתהיה הרצועה עוברת בחוכה, והכל משום כדי שיהיה מקום הדיוק
 הרצועה סמוך לתפלה ולא לצד מטה, וכי"ש שצריך לזהר שלא יתרחק הקשר
 של יו"ד גופא מהתפלה לצד מטה, וכמו שכתב בסעיף ב: וזהו הכל וכלל כמה
 שאמר הנקרא דהקשר צריך להיות למעלה ולא למטה, והנה מלשון השל"ס
 צריך לאמרה משמע דסובר מהר"י בן חביב מדכתב שיהא הי"ד של קשר
 וכו' משמע דמקום שתחבת הרצועה כפסל איננו לצד הלב כי אם לצד חוץ;
 אבל יש לדחות דנקותו רק למעט שלא נעשה כשיטת בעל"המאור המובא
 בבית"יוסף שיהא התפלה של יד לצד הלב והקשר לצד חוץ, אבל בנה רשות
 בזה לעשות כמה שרצה, וכן ע"כ: ושהענין אשר התקנה של הדרכי"משה,
 מכל מקום הנהגה במהר"י אין למחות בידו כי יש לו על מי לסמוך,
 גם על"ידי מנהגו טוב שלא יזו היידי לעולם מהחיות, מה שאין כן לפי
 מה שאנו נהגין בהדרכי"משה צריך בכל עת שמירה לזה: אולם באמת יש לזה
 שצנן על זה: כפ"ל, ורוצה לומר דרין זה יש לו גם כן מקור מהמקרא, דמכח

הרמב"ם: 1 מרפס.

תרגום : 1 מרפא.

(ה) תשובת הרמב"ם: (י) כ"ח אלא"ה רבה והנ"א ושא"ר אחרונים: (י) עין בתשובת שבות יעקב וקצרות החיים, ועל קל"פנים כלי ברכה: (ס) אחרונים, וכן משמע מרש"י מנחת לז ע"א: (פ) יד אפרים: (ק) עין שבעיני תשובה: (קל) שלחן שלמה: (קכ) הרא"ש, והנ"א בבאורו משמע גס"כ שסובר דלא מהרשב"א: